

nazionale. Discorso di G. B. Moratelli, Professore d'italiana e latina filologia del Liceo di Zante, socio dell'Accademia Ionia. Seconda edizione. Zante. 1817. Εἰς 8^{ον} σελ. 38.

Ἐννάτην δὲ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθεισῶν τυπογραφικῶν ἀριθμητέον τὴν συσταθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1813 ἐν τῷ κωμυδρίῳ τῆς μουσοτρόφου Σμύρνης Κουκλουζᾶ. Περὶ τῆς τυπογραφίας τῆς μὴ δυναθεῖς νὰ ἐξιχνιάσω τι πλέον τῶν ἑσα εὐηρεστήθη νὰ μὲ διακοινώσῃ ὁ ἀριστος φίλος Κ. Σ. Οἰκονόμος, μετεγράψω ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του τὰ περὶ αὐτῆς ἀναφερόμενα.

«Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος μετέστη καὶ εἰς τὴν χαριστάτην Ἰωνίαν καὶ ἡ τυπογραφία, εἰς συμπλήρωσιν τῆς τελεσφόρου θεραπείας τῶν Μουσῶν. Καὶ πρῶτον μὲν κατὰ τὸ 1813 ὁμογενῆς τις εἶχε συστήσας μικρὸν καὶ πενιχρὸν τυπογραφεῖον ἐν Κουκλουζᾷ, κωμυδρίῳ τῆς Σμύρνης. Ἐκ δὲ τούτου προῦκυψε ποιημάτιόν τι τοῦ ἡμετέρου πατρὸς, οὐπερ ἀντίτυπον εὐτυχῶς ἀνεῦρον παρὰ τινι σεβασμίῳ λειψάνῳ τῆς ἐν τῷ ἐκεῖ φιλολογικῷ Γυμνασίῳ πνευματικῆς φυτοκομίας, τῷ ἐλλογιμῷ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πεζάρῳ. Ἔστι δ' ὡς εἶδος αὐτὸ, ἐν ὀγδόῳ στενομάκρῳ φύλλῳ ἐντετυπωμένον φέρον τεσσαρκακίδεκα δίστιχον ἐκ στίχων τονικῶν διμέτρων ἰαμβικῶν καταληκτικῶν, χαρακτηρῶσιν ὁμοιοτάτοις πρὸς τοὺς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει προμνημονευθέντος. Εἶδὲ καὶ ἄλλο τι ὁ Ἑρμῆς φιλοπονήσας ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἔργον ἐξέδωκεν ἄγνωσθαι. Παρατίθεμαι δὲ τῇ ζηλωτῇ φιλοκαλίᾳ σου τὸ χάριν αὐτὸ ποιημάτιον.

«Καλοὶ κ' οἱ Σεῖδιχίου
Λόφοι οἱ ἀνθηροί,
Κ' οἱ δάπηδες Βουρνόβα
Τερπνοὶ καὶ δροσεροί.
Κ' ἡ τοῦ Χατζελαρίου
Γελῶσα πεδιάς
Ὅπου τρυφᾷ ἡ φύσις
Ὅλη διὰ μιᾶς.
Ἀρρενωπὸν δὲ πάλιν
Τὸ κάλλος τοῦ Βουζᾶ,
Ἀλλ' ὑπερέχει πάντων
Τὸ ὕψος Κουκλουζᾶ
Ὅ οὐρανὸς τὸ βλέπει
Μὲ ὄψιν διανγῇ
Θάλασσα τὸ ριπίζει
Τὸ στεφανώνει γῇ.
Αὐτόθεν τῶν χαρίτων
Καὶ τῶν νυμφῶν χοροὶ
Φαίνονται. Παίζουσι ὦραι
Κ' ἡ Σμύρνη θεωρεῖ

Αὐτοῦ σπουδάζουν Μοῦσαι
Κ' Ἑρμῆς φιλοπονεῖ,
Στήσας τυπογραφεῖον,
Χαίρετε χωριοί.
Χαίρετε οἱ Σμυρναῖοι
Τιμᾶτε τὸν Ἑρμῆν,
Τὰς Μοῦσας τροφὴν, πλοῦτον
Ἔχετε καὶ τιμὴν.
1815. Ἰουλίου 31.
Ἐν Κουκλουζᾷ.»

Ἀλλὰ μικρὰ, ὡς ἔοικεν, ἐγένετο τοῦ τυπογραφείου τούτου ἡ διάρκεια καὶ ὠφέλεια, ἅτε ἰδιωτικῇ μόνῃ ἀδυναμίᾳ ἀναληφθέντος ἐν ἐκείναις ταῖς δυσχερείαις (α). Τοῦ αὐτοῦ δ' ἔτυχε τέλους καὶ τὸ ὑπὸ Ἰταλοῦ τινος τῷ 1819 κομισθέν τυπογραφεῖον, ἐνθ' ἐξεδόθη τῆς τότε φιλανθρωπῶς συστάσεως ἐμπορικῆς Λέσχης ὁ πολλοῦ ἄξιος λόγου κανονισμὸς, ὃν κατὰ τὴν τοῦ Πεζάρου μαρτυρίαν ὁ ἡμέτερος πάλιν Πατὴρ διασκευάζει. Αναγινώσκεται δ' οὗτος καὶ τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ (ἔτ. 1819 σελ. 222).

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΕΛΛΗΝ. ΑΤΜΟΠΛΟΪΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Κατὰ τὸ ἔθος καὶ κατὰ τοὺς κανονισμοὺς τῆς ἀτμοπλοικῆς εταιρίας, τὸ διοικητικὸν συμβούλιον συγκαλεῖ κατ' ἔτος γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων, καὶ κατ' ἔτος δίδει λόγον τῶν πράξεων αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο μὲν ἐγένετο ἀκριδῶς ἐπὶ ἔτη ἐννέα· ἐπειδὴ ὁμοῦς τὸ δέκατον παρενέπεσαν σπουδαιότεραι ἄλλαι περιστάσεις, αἵτινες ἐκάλεσαν ὅλην τὴν προσοχὴν καὶ ὅλην τὴν ἐνέργειαν τοῦ Συμβουλίου πρὸς ἐαυτάς, ἀνεβλήθη ἐξ ἀνάγκης ἡ τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ συνηνώθη μετὰ τῆς συνελεύσεως τοῦ ἐνεστῶτος τῆς συγκροτηθείσης τὴν 10 Ἰουνίου. Ἡ ἐκθεσις τῶν πρακτικῶν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου (β) εἶναι πολλὰ ὥς περίεργος. Ἐν πρώτοις μανθάνομεν ἐξ αὐτῆς τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ἐξετέθησαν καὶ τοὺς ἐκτάκτους δαπλους οὓς ἐπεχείρησαν τὰ ἀτμόπλοια τῆς εταιρίας, νῦν μὲν πρὸς βοήθειαν ἀδελφῶν ἀγωνιζομένων, νῦν δὲ πρὸς σωτηρίαν καὶ μεταφορὰν γυναικῶν, παιδίων

(α) Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἡμετέρου πατρὸς πρὸς τὸν μακαρίτην Ι. Κορκωνῆν τῷ 1816 εἰς Κωνσταντινουπόλιν πεμφθείσης μανθάνομεν ὅτι τότε οὐκ ἦν ἐν Σμύρνῃ τυπογραφεῖον· ἔρωτ' ἂν γὰρ ὁπόση ἡ δαπάνη ἐκατ' εἰς ἐκτύπωσιν τοῦ Περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀναβαπτισμένων Δουτικῶν φυλλαδίου Δανιήλ τινος Νομοφύλακος.

(β) Γεν. Συν. τῶν μετόχων τῆς Ἑλλ. ἀτμοπλοικῆς, συγκροτηθεῖσα ἐν Ἑρμουπόλει τὴν 10 Ἰουνίου 1868.

καὶ πρεσβυτῶν φευγόντων τὸν λιμὸν, τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὸν θάνατον. Μυθάνομεν πρὸς τούτοις ὅτι αὐτὸ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον, ὀδηγούμενον ἐκ τῆς πείρας, ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς ἀγορᾶς πλοίων, ἐποῖα τὸ Ἀρχάδιον, ἡ Κρήτη καὶ ἡ Ἑνωσις. Εἶναι δὲ τοῦτο ἄξιον σημειώσεως, διότι κατὰ τῆς Ἀμικριτέτης, ὁμοίως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, διετρυφώθησαν πολλὰ καὶ ἀπαίσια ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ὑπουργείου, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποῦ ἡγοράσθη!

Δεύτερον πληροφορούμεθα ὅτι εἰ καὶ ἕνεκα τῶν ἐκτάκτων αὐτῶν περιστάσεων διαταράχθη ἡ συνήθης τάξις τῆς ἐταιρίας, ὅμως ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αὐτῆς ἀνεπτύχθη ἐνέργεια ὑπερτέρα ἢ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη· διότι, προστίθῃσι τὸ Συμβούλιον, πλὴν τῶν συνήθων ἐπισκευῶν ἐτοποθετήθησαν οἱ προκατασκευασθέντες λέβητες τῆς Ὀμοιοῖας, κατεσκευάσθησαν καὶ ἐτοποθετήθησαν οἱ λέβητες τῆς Ἰορίας, κατεσκευάσθησαν λέβητες καὶ διὰ τὸ Βυζάντιον, ἐπερατώθησαν οἱ τῆς Καρτερίας καὶ εἶναι ἐν τῷ τελειοῦσθαι οἱ τῆς Ἐπιανήσου. Ὥστε πάντα τὰ ἀτμόπλοια, πλὴν τῆς Εὐνομίας, θέλουσιν ἔχει νέους λέβητας μετ' οὐ πολὺ.» (σελ. 4.)

Ἐνταῦθα μὴ λησμονήσωμεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐνῷ ἄλλοτε λέβητας ἀτμοπλοίων ἡγοράζομεν ἐν Ἀγγλίᾳ, σήμερον χαλκουργοῦνται ἐν Ἑλλάδι.

Ἀλλὰ τὸ ἐργοστάσιον ἐπεχείρησε καὶ ἡγαγεν εἰς αἴσιον πέρας καὶ ἄλλα ἄξια λόγου ἔργα κατεσκεύασε, παραδείγματος χάριν, ῥαβδωτὰ καννόνια ἐξ ὀρειχάλκου, μετεσκεύασεν ἄλλα ἐκ λείων εἰς ῥαβδωτὰ δι' ἐργαλείων χαλκουργηθέντων ἐν αὐτῷ τῷ καταστήματι, ἔχουσε σφαίρας κωνικάς καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρὸς τούτοις δὲ ἐχορήγησε τὴν τεχνικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν καὶ εἰς ξένα ἀτμόπλοια ἐμπορικὰ τε καὶ πολεμικὰ ὑπὲρ τὰ δεκαπέντε, καὶ ξένας ἀτμοκινήτους μηχανὰς κατεσκεύασε. Φρονεῖ δὲ τὸ Συμβούλιον ὅτι τὸ ἐργοστάσιον τελειοποιούμενον θέλει ἐκτελεῖ καὶ ἀνώτερα πολεμικὰ ἔργα.

Ἐτέραν ἀξιολογωτάτην ὑπηρεσίαν χορηγηθεῖσαν εἰς τὴν πατρίδα ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου θεωροῦμεν τὴν τελειοποίησιν μηχανικῶν ἐν αὐτῷ τῷ ἐργοστασίῳ, χάριν τῆς ὁποίας θέλομεν πᾶσι ἔχοντες ἀνάγκην ξένων. «Ἐξ μαθηταί, λέγει ἡ ἐκθεσις, κατετάχθησαν εἰς διαφόρους κλάδους τοῦ ἐργοστασίου· οἱ δὲ ἀποφοιτήσαντες, Ν. Παπαδόπουλος καὶ Δ. Καλογιάννης ἔλαβον ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν μηχανικῶν κατὰ θάλασσαν· εἰς δὲ μετέβη εἰς Τεργέστην πρὸς ἐντελεστέραν ἐκπαιδεύσιν, ὅπου εὐδοκίμησας κατὰ τὰς ἐξετάσεις, εἰσῆλθῃ τεχνίτης εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Τονέλου. Ἄλλοι πάντες μαθηταί κατετάχθησαν εἰς τὴν χορείαν τῶν μηχανικῶν, δύο ἄλλοι ἀπεφοίτησαν ἐκ τοῦ κλάδου τῆς λεβητοποιίας καὶ δύο ἐκ τοῦ κλάδου τοῦ χυτηρίου.» (σελ. 5.)

Κατὰ τὰς εἰσπράξεις ὅμως δὲν φαίνεται ἡ αὐτὴ πρόοδος, ἕνεκα τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων ὧν ἐγένετο ἤδη μνεία· προέκυψε μάλιστα ἔλλειμμα ἐκ δρ. 442,855, ὅπερ προστιθέμενον εἰς τὸ ἀρχαιότερον, τὸ ἐκ δρ. 628,508, συγκροτεῖ πρὸς 1,071,364, μέχρι τέλους τοῦ 1867 ἔτους. Ἀλλ' ἀπέναντι αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ ἀσφαλιστικὸν κεφάλαιον ἐκ δρ. 699,386 καὶ ἄλλα ποσὰ ὀφειλόμενα τῇ ἐταιρίᾳ, ὥστε τὸ πραγματικὸν ἔλλειμμα ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς εἶναι μόλις δρ. 170,000 (σελ. 7.)

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θορυβεῖ τὸ Συμβούλιον· ἀπ' ἐναντίας πλήρη ὄν ἐλπίδων, μίαν μόνην αἰσθάνεται λύπην, ὅτι δὲν ἐπληρώθησαν πολυτεῖς τόκοι εἰς τοὺς μετόχους, δι' ὃ πολλὰ καὶ δίκαια, λέγει, παράπονα ἐγένοντο. Τί πταίει ὅμως αὐτὸ, ἀφοῦ ἡ κυβέρνησις ὀφείλει τῇ ἐταιρίᾳ ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκατομμύριον δραχμῶν; (σελ. 5 καὶ 6.) Ὁρθῶς δὲ λέγει καταλήγον τὴν ἐκθεσιν, ὅτι εἴπερ ποτὲ νῦν ἀπεδείχθη ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἐκτὸς τῆς μεγίστης ὀφειλείας ἦν παρέχει ἡ Ἑλλήν. ἀτμοπλοῖα εἰς τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὴν ἐμπορίαν, δύνανται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς ἄλλας σπουδαίας ἀνάγκας τῆς πατρίδος. (σελ. 7.)

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἡ ἐνέργεια τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἐταιρίας κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη, ἐνέργεια δι' ἣν πικρὸς Ἕλληνας καρδίαι ὀφείλει εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτήν.

Ὡς νέαν δὲ μαρτυρίαν κατὰ τῶν περὶ πάντων, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἐταιρίας σχετλιαζόντων ἀναφέρομεν καὶ πάλιν (α), τὴν ἐκ νέου ἐκλογὴν τῶν αὐτῶν μελῶν, ἅτινα πρὸ ἐτῶν διευθύνουσι τὰ τῆς ἐταιρίας ταῦτα.

Ο ΚΥΠΡΙΟΣ ΟΦΙΣ.

Ὁ ὄφις τῆς Κύπρου, ἀνάγεται εἰς εἶδος ὄφεων, εἰς μόνην ταύτην τὴν νῆσον εὐρισκόμενον, ὡς φαίνεται· εἶναι δὲ ἐπικινδυνωδέστερος, ἴσως δὲ καὶ δηλητηριώδστερος καὶ αὐτοῦ τοῦ κροταλίου, διότι λέγεται ὅτι ἔχει τὴν ἀρετὴν νὰ ἀνελύῃ ὀλόκληρον ἀμνὸν διὰ τοῦ δηλητηρίου του καὶ νὰ τὸν καταβιβάσῃ ὑγρὸν εἰς τὸν στόμαχόν του. Τὸν ὄφιν τοῦτον ἐγνώριζον καὶ οἱ ἀρχαῖοι. Ὁ Ἀριστοτέλης (Αἰλικ. ἱστ. Ζ. 15. 4.) λέγει ὅτι «ἐν Κουρίῳ τῆς Κύπρου ὄφεων τι γένος εἵναι φασί, ὃ τὴν δύναμιν ἔχει ὁμοίαν τῇ ἐν Αἰγύπτῳ ἀσπίδι, πλὴν ὅτι τοῦ χειμῶνος ἐὰν δάκῃ οὐδὲν ἐργάζεται, εἴτε δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, εἴτε διότι τὸ ζῶον δυσκίνητον γάρ ὑπὸ τοῦ ψύχους ἀποπηγνύμενον, καὶ τελῶς ἀδύνατον ἐὰν μὴ θερμανθῇ.» Καὶ

(α) Ὁρα Παγδ. τομ. 12' σελ. 214.